

بررسی فقهی و حقوقی

مسئله کیفیت کیفری

مهران‌دخدا باغی

www.ketab.ir

سرشناسه	: تابانی، مهراندخت، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی فقهی و حقوقی سن مسئولیت کیفری / مهراندخت تابانی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات صالحیان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۹ ص.
شابک	: ۴۰۰۰۰ ریال:
	: 978-622-214-670-2
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۲۱] - ۱۲۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: مسوولیت جزایی (فقه)
موضوع	: Criminal liability (Islamic law)
موضوع	: مسوولیت جزایی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Criminal liability- Law and legislation-- Iran
موضوع	: بلوغ (فقه)
موضوع	: Puberty (Islamic law)*
موضوع	: بلوغ - ایران
موضوع	: Puberty--Iran
موضوع	: جرم و جنایت و سن - ایران
موضوع	: Crime and age -- Iran
رده بندی کنگره	: BP۱۹۸
رده بندی دیویی	: ۲ /۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۴ - ۹۰
وضعیت رکورد	: قیفا

بررسی فقهی و حقوقی سن مسئولیت کیفری

- نویسنده: مهراندخت تابانی
- ناشر: صالحیان
- طراح جلد: سمیرا صفاری
- صفحه‌آرا: کرمی
- سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۹ - اول
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

۲-۶۷۰-۲۱۴-۶۲۲-۹۷۸ شابک

بهاء: ۴۰۰۰۰ تومان

تلفن: ۰۹۱۹۰۸۱۰۱۴۲ - ۰۶۶۹۷۹۳۰۰

سایت انتشارات: www.pubsalehian.ir

آدرس انتشاراتی: میدان انقلاب - کارگر جنوبی - کوچه شهدای ژاندارمری - پلاک ۱۲۷ واحد ۳

فهرست مطالب

۹ ..... پیشگفتار

۱۱ ..... مقدمه

فصل ۱: بلوغ: مبانی و مفاهیم < ۱۵

۱۶ ..... گفتار اول : بلوغ

۱۶ ..... مبحث اول : معنای بلوغ

۱۷ ..... مبحث دوم : بلوغ در قرآن

۱۷ ..... بند اول : بلوغ حلم

۲۲ ..... بند دوم : بلوغ نکاح

۲۴ ..... «بَلِّغُوا النِّكَاحَ» در تفاسیر

۲۶ ..... بند سوم : بلوغ اشد

۲۷ ..... مبحث دوم : سن

۲۷ ..... مبحث سوم : مسئولیت

۲۸ ..... بند اول : مسئولیت در قرآن

۲۹ ..... بند دوم : مسئولیت به معنای اثر شرعی اعمال رفتار آدمی

۳۰ ..... بند سوم : اقسام مسئولیت

۳۱ ..... بند چهارم : تفاوت مسئولیت اخلاقی با مسئولیت مدنی و کیفری

۳۱ ..... بند پنجم : تفاوت مسئولیت کیفری با مسئولیت مدنی

۳۲ ..... مبحث چهارم : کیفر

۳۳ ..... بند اول : مسئولیت کیفری

۳۵ ..... بند دوم : سن مسئولیت کیفری

فصل ۲: جایگاه بلوغ در فقه و قوانین < ۳۷

۳۸ ..... گفتار اول : قلمرو بلوغ

۳۹ ..... مبحث اول : عدم اعتبار بلوغ در احکام وضعی

۴۰ ..... بند اول : دلیل اجماع در عدم اعتبار بلوغ در احکام وضعی

۴۰ ..... بند دوم : دلیل سنت در عدم اعتبار بلوغ در احکام وضعی

۴۱ ..... بند سوم : دلیل روایات در عدم اعتبار بلوغ در احکام وضعی

۴۲	مبحث دوم : عدم اعتبار بلوغ در مستحبات و مکروهات
۴۳	مبحث سوم : احتلام
۴۳	بند اول : دیدگاه فقهای امامیه در مورد احتلام
۴۵	بند دوم : احتلام از منظر قرآن
۴۶	بند سوم : احتلام از منظر روایات
۴۹	مبحث چهارم : حیض و حمل
۴۹	بند اول : علایم حیض
۴۹	بند دوم : عوامل موثر در شروع عادت ماهانه
۵۰	بند سوم : حیض از دیدگاه فقهای امامیه
۵۴	بند چهارم : حیض از دیدگاه فقهای مذاهب
۵۶	بند پنجم : حمل
۵۸	گفتار دوم : شرایط تحقق مسئولیت کیفری
۵۹	مبحث اول : عناصر تشکیل دهنده جرم
۶۰	بند اول : عنصر قانونی
۶۱	بند دوم : عنصر مادی
۶۲	بند سوم : عنصر معنوی
۶۳	مبحث دوم : اهلیت جزایی
۶۵	بند اول : بلوغ از شرایط عمومی تکلیف
۶۶	بند دوم : عقل از شرایط عمومی تکلیف
۶۷	بند سوم : اختیار از شرایط عمومی تکلیف
۶۸	مبحث سوم : اسباب مانع مجازات
۶۸	بند اول : معاذیر قانونی
۶۹	بند دوم : علل موجهه جرم
۷۰	بند سوم : علل رافع مسئولیت کیفری

فصل ۳: بررسی فقهی و حقوقی سن مسئولیت کیفری < ۷۳

۷۴	گفتار اول : بررسی سن مسئولیت نسبی کیفری
۷۶	مبحث اول : بررسی سن مسئولیت نسبی کیفری در فقه
۷۶	بند اول : حدود
۷۷	۱- ارتکاب زنا
۷۸	۲- ارتکاب لواط

۸۰	۳- ارتکاب قذف
۸۱	۴- ارتکاب سرقت
۸۶	بند دوم : تعزیرات
۸۷	۲- عدم جواز بیش از ده ضربه
۸۹	بند سوم : قصاص
۹۱	بند چهارم : دیات
۹۱	مبحث دوم : بررسی سن مسئولیت نسبی کیفری در قوانین قبل از انقلاب اسلامی
۹۱	بند اول : قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴
۹۳	بند دوم : قانون مربوط به تشکیل دادگاه اطفال مصوب ۱۳۳۸
۹۴	بند سوم : قانون مجازات عمومی اصلاحی مصوب ۱۳۵۲
۹۶	مبحث سوم : سن مسئولیت نسبی کیفری در قوانین بعد از انقلاب اسلامی
۹۶	بند اول : قانون مجازات اسلام مصوب ۱۳۷۰
۹۸	بند دوم : لایحه جدید قانون مجازات اسلامی
۱۰۱	گفتار دوم : بررسی سن مسرعات تام کیفری
۱۰۴	مبحث دوم : سن مسئولیت تام کیفری در قوانین قبل از انقلاب اسلامی
۱۰۵	مبحث سوم : سن مسئولیت تام کیفری در قوانین بعد از انقلاب اسلامی
۱۰۵	بند اول : قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰
۱۰۹	بند دوم : لایحه جدید قانون مجازات اسلامی
۱۱۰	مبحث چهارم : سن مسئولیت کیفری در قرآن
۱۱۲	مبحث پنجم : سن مسئولیت کیفری در سنت
	فصل ۴: سخن پایانی < ۱۱۵
۱۱۹	پیشنهادها و راهکارها
۱۲۱	منابع

یکی از مسائلی که از جنبه های گوناگون فقهی و حقوقی قابل بحث و بررسی می باشد و نیز از لحاظ اجتماعی امروزه مورد توجه قرار گرفته است مسأله بلوغ است. بلوغ عبارتست از مرحله ای از زندگی که در آن صفات ثانویه جنسی بارز شده و انسان قادر بر تولید مثل می گردد. فایده نیکدار رسیدن به این مرحله را شرط تعلق تکلیف دانسته است از همین جا اهمیت موضوع مشخص می گردد که شارع مقدس با ورود شخص به این مرحله، احکام و تکالیفی را بر شخص مآب واجب نموده است و انجام یا ترک افعال را از فرد مکلف می خواهد بالطبع این مرحله بلوغ) با یک سری علائم و اوصافی همراه است که این علائم و اوصاف ملاک تعیین آن باشد. در کتاب بر آن است که این مسأله را از دیدگاه آیات، روایات فقه امامیه مورد بررسی قرار دهد. همچنین درصدد پاسخ به این سؤال هست که آیا مقصود از بلوغ در اسلام « بلوغ جسمی » است یعنی رسیدن پسر و دختر به حدی که قوای جنسی آنان به حد کمال رسیده باشد. گونه ای که بطور طبیعی بتواند تولید مثل نمایند و هر گاه به این حد از کمال نرسند بالغ نیستند. احکام تکلیفی و وضعی متوجه آنان نمی گردد یا مقصود از بلوغ در اسلام «بلوغ سنی» است یعنی وقتی به سن خاصی رسیدند آنها بالغ محسوب می شوند و احکام بلوغ بر آنان مترتب می شود. به عبارت دیگر آیا بلوغ یک امر تکوینی است یا یک امر تشریحی و همچنین به دنبال پاسخ به این مسأله می باشد که اگر منظور از بلوغ، بلوغ جنسی (تکوینی) باشد چه علامت و شانهایی دارد و اگر منظور از آن، بلوغ سنی است چه سنی می تواند مناسب ترین باشد و طریق تعیین آن کدام است. شارع مقدس آسان ترین و راحت ترین راه را برای بلوغ شخص قرار داده که همان شاخص قراردادن بلوغ جنسی است و همچنین سن بلوغ یکی از مسائل اختلافی فقها است وجود روایات متعدد و گوناگون در مورد سن بلوغ باعث شده نظرات فقهاء در این موارد یکسان نباشد و همچنین کتاب بر آن است که مشخص کند انسان از چه سنی دارای

بررسی فقهی و حقوقی سن مسئولیت کیفری

مسئولیت کیفری است؟ آیا فقط یک سن مشخص ملاک عمل قرار می‌گیرد یا اینکه سنهای متفاوتی در دختران و پسران می‌باشد که بایستی بعد از رسیدن به این سن در صورتی که جرمی مرتکب شدند مجازات آن اعمال گردد و یا اینکه تا چه سنی مسئولیت کیفری ندارند و در صورت ارتکاب جرم در این سن جبران خسارت به عهده چه کسی است؟

www.ketab.ir